

За результатами голосування 31.10.2004 року жоден з кандидатів не набрав більше 50% голосів виборців, а отже не був обраним. Ющенко набрав 39,87%, Янукович – 39,32% голосів виборців.

Проте, **достовірно встановити дійсне волевиявлення громадян 31.10.2004 року є неможливим, внаслідок численних та грубих порушень основних засад виборчого процесу яке відбулось в інтервалі з серпня по 31 жовтня 2004 року.**

Як вже зазначалось, всі суб'єкти виборчого процесу склали десятки тисяч скарг на порушення як основних принципів та засад виборчого процесу, так і їх виборчих прав.

Наприклад, до Верховного Суду України в інтересах кандидата на пост Президента України **Мороза О.О. Вінським Й. В.** 17 листопада 2004 року було подано скаргу на рішення Центральної виборчої комісії, прийняте згідно протоколу від 10.11.2004 року „Про результати голосування у день виборів Президента України” в якій стверджував, зокрема, наступне:

„Наведені факти свідчать про те, що ЦВК внесла **недостовірні дані** до протоколу ЦВК від 10.11.2004 року „Про результати голосування у день виборів Президента України” чим порушила вимоги статті 11 ч.2. п.1 та ч. 4 п. 8 Закону України „Про вибори Президента України” **щодо законності здійснення виборчого процесу** в ході підрахунку голосів та встановленні підсумків голосування і результатів виборів Президента України. Як наслідок таких дій ЦВК, названий орган **порушив волю певних виборців** на обрання Президентом України конкретної особи, за яку вони віддали свій глос, в тому числі **О.О. Мороза**”.

З цією ж думкою погодився і **Верховний Суд України**, який в своїй **Окремій Ухвалі** від 03.12.2004 року зазначив не про пріоритет окремих етапів та їх одноособовий розгук, а про порушення, які відбувались під час ВСЬОГО виборчого процесу:

„Однак, в супереч вимогам ст. 16,17 Закону України „Про Центральну виборчу комісію” ЦВК фактично усунулась від виконання функцій **по контролю за ходом виборчого процесу** і забезпеченню реалізації виборчих прав громадян тощо.”

10.11.2004 року ЦВК встановила результати голосування у день виборів Президента України **з порушенням основних засад і принципів своєї діяльності** (протокол ЦВК про встановлення результатів голосування у день виборів Президента України від 10.11.04 складений з тими ж порушеннями, що й протокол від 24.11.04), що може бути підтверджено як стенограмою засідання ЦВК від 24.11.04 так і стенограмою засідання ЦВК від 10.11.04 року.

Це порушення знайшло свою оцінку в рішенні Верховного Суду України від 03.12.2004 року, відповідно до якого зазначено:

„При встановленні результатів повторного голосування у день виборів Президента України **Центральна виборча комісія на своєму засіданні колегіальним складом не досліджувала протоколи територіальних виборчих комісій про підсумки голосування в межах відповідних територіальних виборчих округів, не перевіряла їх достовірність, правильність та повноту складення та інші документи зазначені у частині 6 статті 83 Закону "Про вибори Президента України".**

<....>

За таких обставин дії і рішення Центральної виборчої комісії суперечать вимогам статей 2, 10, 11, 12, 16, 17 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", статей 25, 28, 83, 84, 86, 93, 94, 96 Закону України "Про вибори Президента України" і є неправомірними. У зв'язку з цим ухвалені Центральною виборчою комісією рішення підлягають скасуванню."

Також це порушення знайшло своє відображення в Окремій Ухвалі Верховного Суду України від 03.12.2004 року:

„Значна частина порушень допущена самою ЦВК, іншими суб'єктами виборчого процесу або владними органами внаслідок пасивної поведінки ЦВК чи окремих її членів.

Зокрема, питання які підлягали колегіальному розгляду складом ЦВК фактично розглядалися членами ЦВК одноособово і не виносились на засідання."

Отже, з огляду на те, що жоден з кандидатів не набрав більше 50% голосів виборців, ЦВК було призначено **повторне голосування** яке відбулось **21.11.2004 року.**

Також, під час підготовки до проведення повторного голосування та самого повторного голосування відбувались численні порушення основних засад та принципів виборчого процесу, виборчих прав громадян. І ці порушення були не випадковими, а мали прямий зв'язок з порушеннями, які відбулись під час підготовки та проведення виборів, під час всього виборчого процесу, який вже тривав з липня 2004 року.

Події цього етапу виборчого процесу знайшли своє відображення і рішення Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 03.12.2004 року:

„ Судом також встановлено, що при **проведенні повторного голосування** були допущені порушення Закону України "Про вибори Президента України" :

- складання і уточнення списків виборців проводилося з порушеннями вимог статті 34, допускалося включення до списків виборців одного і того ж громадянина декілька разів, осіб, які не мали права голосу;
- виготовлення, облік, видача та використання відкріпних посвідчень відбувались з порушеннями вимог статті 33, без здійснення належного контролю Центральною виборчою комісією;
- передвиборна агітація з використанням засобів масової інформації проводилася без дотримання принципу рівних умов та всупереч порядку, встановленому цим Законом, не дотримувалися вимоги щодо заборони участі у передвиборній агітації органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх посадових і службових особам, мало місце їх незаконне втручання у виборчий процес;
- порушувалися вимоги статей 23, 24, 85 стосовно складу виборчих комісій;
- порушувалися вимоги статей 68, 69, 70 щодо участі у виборчому процесі офіційних спостерігачів;
- порушувалися вимоги статті 77 при здійсненні голосування за межами приміщення для голосування;
- протоколи дільничних виборчих комісій складені за наслідками підрахунку голосів без дотримання вимог статті 79;
- транспортування документів до територіальних виборчих комісії здійснювалося з порушеннями статті 81."

З огляду на всі зазначені порушення, Верховний Суд України дійшов наступного висновку:

„Наведені обставини дають підстави для висновку про порушення принципів виборчого права, передбачених статтями 38,71,103 Конституції України, та засад виборчого процесу, визначених частиною 2 статті 11 Закону України "Про вибори Президента України", що виключає можливість достовірно встановити результати дійсного волевиявлення виборців в єдиному загальнодержавному виборчому окрузі.

Отже, 03.12.2004 року Верховний Суду України постановив своє рішення. В ньому встановлений факт численних порушень виборчого процесу на одному з його етапів – повторному голосуванні 21.11.2004 року та визнано дії Центральної виборчої комісії по встановленню результатів повторного голосування з виборів Президента України та складанню протоколу про результати повторного голосування з виборів Президента України від 24 листопада 2004 року неправомірними. Скасовано Постанову ЦВК від 24 листопада 2004 року N 1264 "Про результати виборів Президента України 21 листопада 2004 року та обрання Президента України" Скасовано Постанову ЦВК від 24 листопада 2004 року N 1265 "Про оприлюднення результатів виборів Президента України". **Зобов'язано ЦВК призначити повторне голосування по виборах Президента України в строк встановлений частиною 1 статті 85 Закону України "Про вибори Президента України", обчислюючи його з 5.12.2004 року. Зобов'язано ЦВК повторне голосування провести в порядку визначеному статтею 85 Закону України "Про вибори Президента України".**

Звертає на себе увагу, що Верховний Суду України, захищаючи виборчі права громадян, **не застосував присічні строки оскарження таких порушень**, передбачених ст. 94 Закону, хоча більшість порушень була описана скаржником саме з порушенням таких строків.

Зокрема, розглядаючи порушення щодо складання і уточнення списків виборців вже в грудні 2004 року, Верховний Суд України не звернув увагу та те, що, наприклад, уточнення подання списку виборців для загального ознайомлення відбулось до 13 листопада 2004 року включно, а передача бланків відкріпних посвідчень для повторного голосування дільничним виборчим комісіям відбулась до 13 листопада 2004 року включно тощо.

І на цьому етапі виборчого процесу ЦВК також встановила результати голосування у день повторного голосування на виборах Президента України з порушенням основних засад і принципів своєї діяльності (протокол ЦВК про встановлення результатів голосування у день виборів Президента України від 24.11.04 складений з тими ж порушеннями, що й протокол від 10.11.04), що може бути підтверджено як стенограмою засідання ЦВК від 24.11.04 так і стенограмою засідання ЦВК від 10.11.04 року.

Це порушення знайшло свою оцінку в рішенні Верховного Суду України від 03.12.2004 року, відповідно до якого зазначено:

„**При встановленні результатів повторного голосування у день виборів Президента України Центральна виборча комісія на своєму засіданні колегіальним складом не досліджувала протоколи територіальних виборчих комісій про підсумки голосування в межах відповідних територіальних виборчих округів, не**

перевіряла їх достовірність, правильність та повноту складення та інші документи зазначені у частині 6 статті 83 Закону "Про вибори Президента України".

До встановлення результатів повторного голосування у день виборів Президента України Центральна виборча комісія не розглянула заяви та скарги про порушення територіальними виборчими комісіями порядку встановлення підсумків голосування в межах територіальних виборчих округів і рішення прийняті територіальними виборчими комісіями за результатами їх розгляду.

На час встановлення Центральною виборчою комісією результатів повторного голосування з виборів Президента України у судах не був закінчений розгляд своєчасно поданих скарг на бездіяльність, дії та рішення територіальних виборчих комісій, вчинених при встановленні підсумків голосування в межах територіальних виборчих округів, і термін розгляду цих скарг не закінчився.

За таких обставин дії і рішення Центральної виборчої комісії суперечать вимогам статей 2,10,11,12,16,17 Закону України "Про центральну виборчу комісію", статей 25, 28,83,84,86,93,94,96 Закону України "Про вибори Президента України" і є неправомірними. У зв'язку з цим ухвалені Центральною виборчою комісією рішення підлягають скасуванню."

З огляду на рішення ВСУ, 04.12.2004 року Постановою № 1273 Центральна виборча комісія **призначила наступне повторне голосування з виборів Президента України на неділю, 26 грудня 2004 року.**

8 грудня 2004 року Верховна Рада України прийняла Закон України "Про особливості застосування Закону України "Про вибори Президента України" при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року" (Голос України від 08.12.2004 - № 233, (Спецвипуск); Урядовий кур'єр від 10.12.2004 - № 236).

Даний Закон регулював певні особливості проведення повторного голосування 26.12.2004 року і відповідно до рішення Конституційного Суду та з огляду на окрему думку судді Конституційного Суду України, деякі його положення були неконституційними.

Саме це викликало подання 46 народних депутатів України до Конституційного Суду України. Після розгляду такого подання, рішенням Конституційного Суду України від 24.12.2004 року **забезпечено виборчі права громадян та визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення частини першої статті шостої Закону України „Про особливості застосування Закону України „Про вибори Президента України” при повторному голосуванні 26.12.2004 року.**

Рішенням Конституційного Суду України від 24.12.2004 року також зобов'язано **Центральну виборчу комісію вжити заходів щодо реалізації цього Рішення Конституційного Суду України, зокрема довести його до територіальних та дільничних виборчих комісій.**(ч.3 резол. частини рішення).

Проте, жодна дільнична виборча комісія жодного з 225 територіальних виборчих округів України на момент повторного голосування не отримала від Центральної виборчої комісії ні тексту рішення, ні урядової телеграми, ні факсу тощо.

Внаслідок того, що ЦВК ухилилась від особистого виконання рішення Конституційного суду громадяни України, можливість пересування яких обмежена з різних причин, не змогли проголосувати за межами виборчої дільниці.

Крім цього порушення, під час як підготовки до повторного голосування 26.12.2004 року так і під час його проведення на **всіх територіальних виборчих округах України та окремому закордонному виборчому окрузі** мали місце порушення, які дозволяють говорити про недотримання основних засад і принципів виборчого процесу, внаслідок чого **неможливо встановити результати дійсного волевиявлення громадян України під час повторного голосування.**

Зокрема,

Центральна виборча комісія не виконала рішення Конституційного Суду України по справі про особливості застосування Закону України „Про вибори Президента України” № 22-рп/2004 від 24 грудня 2004 року щодо здійснення голосування за межами приміщення для голосування особами, які за станом здоров'я, віком, та з інших обставин не спроможні пересуватися самотійно, а саме, **особисто не повідомила жодну дільничну виборчу комісію** про рішення Конституційного Суду України (п.3 рішення КСУ), внаслідок чого виборці України, можливість пересування яких обмежена не змогли проголосувати. *(дана обставина підтверджується доданими до скарги матеріалами: томи № № (заяви про порушення прав виборців)*

12,22,23,24,25,26,27,47,60,61,65,88,89,90,91,93,99,124,125,147,171,179,180,181,182,183,184,185,186,187,188,189,190,191,192,193,194,195,196,197,198,199,200,201,202,203,203,204,205,206,207,208,209,210,211,212,213,214,215,216,217,218,219,220,221,222,223,224,225,226,227,228,229,231,232,233,234,235,236,237,238,239,240,241,242,243,244,245,246,247,248,249,250,251,252,253,254,255,256,257,258,259,261,262,263,264,265,266,267,268,269,270,271,272,276,284,285,286,287,288,290,291,292,293,294,295,296,297,298,299,300,301,302,303,304,305,306,307,308,309,310,311,312,313,314,315,316,317,321,322,323,324,325,326,327,328,329,330,331,332,333,334,335,336,337,338,339,340,341,342,343,344,345,346,347,348,349,351,353,355,356,357,358,359,360,361,362,363,364,365,366,367,368,369,370,371,372,373,374,375,376,377,378,379,380,381,382,383,384,385,386,387,390,391,392,393,394,395,396,397,398,399,400,401,402,403,404,405,406,407,408,409,410,411,413,414,415,416,419,420,421,421,423,424,425,426,427,428,429,430,431,432,433,434,435,436,437,438,439,440,441,442,444,445,446,447,448,449,450,452,453,454,455,456,457,458,459,460,461,462,464,465,466,467,468,469,470,473,474,475,477,479,481,482,483,484,485,487,488,489,490,491,492,493,494,495,496,497,498,499,500,501,502,503,504,505,506,507,508,509,510,511,512,513,514,515,516,517,518,519,520,521,522,523,524,525,526,527,528,529,530,531,532,533,534,535,537,538,539,540,541,542,543,544,545,546,547,556,557,558,559,560,561,562,563,564,565,566,567,568,569,570,571,572,573,574,575,576,577,578,579,581,582,583,584,585,586,587,588,589,590,591,592,593,594,595,596,597,609,610,611,612,613,614,617,618,619,620.

• **Всупереч вимогам Закону та ігноруючи рішення Верховного Суду України, Центральна виборча комісія при встановленні результатів повторного голосування на своєму засіданні колегіальним складом не досліджувала протоколи територіальних виборчих комісій про підсумки голосування в межах відповідних територіальних виборчих**

округів, не перевіряла їх достовірність, правильність та повноту складення та інші документи зазначені у частині 6 статті 83 Закону "Про вибори Президента України".

Використовувалися списки виборців, що складенні та уточнені з порушеннями вимог статті 34 Закону України „Про вибори Президента України” та статей 3, 10 Закону України „Про особливості застосування Закону України „Про вибори Президента України при повторному голосуванні 26.12.2004 р.” – до списків не включалися мешканці цілих вулиць, будинків, з них не вилучалися особи, що голосували за відкріпними посвідченнями, вони містили безліч недостовірних даних, вони не ґрунтувались на даних 31.11.2004 року чи були без уточнень тощо. Також **фактично громадяни України повинні були вдруге звертатись до дільничних виборчих комісій для уточнення себе в списках виборців, або до суду.** Всі судові рішення та рішення відповідних виборчих комісій по змінам в списках виборців станом на 21.11.2004 року було проігноровано. (дана обставина підтверджується доданими до скарги матеріалами: томи №№ 1,2,29,46,58,82,83,84,102,103,143,151,170,177,273,274,599

- **Виборчі бюлетені** видавалися без дотримання належного порядку (без відповідних документів, неналежним особам і т.п.), порушувалася організація і порядок голосування (ст.76 Закону України „Про вибори Президента України”) – голосували особи, не включені до списків виборців, голосували по декілька разів, голосували за інших виборців тощо. (дана обставина підтверджується доданими до скарги матеріалами:

томи № № порушення порядку голосування (голосування за інших осіб, видача бюлетенів без належних документів, видача бюлетенів іншим особам і т.п.) томи 8, 11, 14, 15, 20, 36, 43, 44, 57, 61, 64, 74- 81, 97, 108 – 110, 122, 123, 141, 155, 158, 175, 176, 230, 275, 354, 389, 616).

- Центральною виборчою комісією **не була забезпечена належна кількість виборчих бюлетенів на виборчих дільницях**, внаслідок чого тисячі осіб не мали змоги взагалі реалізувати своє виборче право. (дана обставина підтверджується доданими до скарги матеріалами: томи № № 13,66,113,146,162, 163,164,289,352,417,418,463).

- **Передвиборна агітація** з використанням засобів масової інформації проводилася без дотримання принципу рівних умов та всупереч порядку, встановленому Законом „Про вибори Президента України”. (дана обставина підтверджується доданими до скарги матеріалами: томи №№ 1,33,34,69,86,87,111,114,137,150,157,174,388,443,476,478,615.

- Здійснювався **моральний тиск на виборців**, спричинений як „помаранчевою революцією”, так і діяльністю органів державної влади і управління, її посадових осіб, пов’язаних з прямим втручанням у виборчий процес. Здійснювався **тиск та залякування, підкуп виборців з боку фізичних осіб**. (дана обставина підтверджується доданими до скарги матеріалами: томи 16, 45, 67, 70, 92, 127, 140, 154, 161, 172, 319, 480)

- Виготовлення, облік, видача та використання **відкріпних посвідчень** відбувалися з порушеннями вимог ст. 33 Закону України „Про вибори Президента України”, ст.ст. 4, 5 Закону України „Про особливості застосування Закону України „Про

вибори Президента України при повторному голосуванні 26.12.2004 р.” без здійснення належного контролю з боку Центральної виборчої комісії. Внаслідок максимально укладеної процедури голосування по відкритим посвідченням велика кількість виборців не змогла реалізувати своє виборче право та проголосувати 26.12.2004 року.

(дана обставина підтверджується доданими до скарги матеріалами: томи №№ 3-5, 85, 98, 100, 152,156, 165,169,178, 277-283, 350)

- Мало місце незаконне **втручання у виборчий процес органів виконавчої влади** та місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб. (том 580)

- Порушувалися вимоги статей 23, 24, 85 Закону України „Про вибори Президента України”, ст. 2 Закону України „Про особливості застосування Закону України „Про вибори Президента України при повторному голосуванні 26.12.2004 р.” **стосовно складу виборчих комісій**. Рівність квот у комісіях стала причиною численних зловживань та унеможливило прийняття рішень, віднесених до компетенції відповідних виборчих комісій через рівний розподіл голосів.

(зокрема, деякі порушення в роботі виборчих комісій зафіксовано в томах 6,9,17,18,19,21,28,30,37,39,42,49,54,62,63,68,91,101,107,116,118,121,128,131,133,134,139, 148,153,159,173,471,472).

- **Створювалися перешкоди у здійсненні повноважень офіційних спостерігачів**, передбачені статтями 68, 69, 70 Закону України „Про вибори Президента України”, ст. 8 Закону України „Про особливості застосування Закону України „Про вибори Президента України при повторному голосуванні 26.12.2004р.” щодо спостереження за ходом виборчого процесу, що унеможливило реалізацію принципу відкритості та прозорості виборчого процесу. (дана обставина підтверджується доданими до скарги матеріалами: томи №№ 7,32,59,71,72,73,120,126,318).

- Неналежним чином були сформовані дільниці закордонного виборчого округу.

Крім того, зафіксовано ще багато порушень виборчого законодавства, які унеможливають встановлення достовірного волевиявлення громадян України – виборців: томи №№ 38,40,41,48,50,51,52,53,55,56,65,104,106,112,115,117, 119,129,130,135, 136,138, 142,144, 145,160,168,320. Зокрема, щодо незаконного підрахунку голосів: томи №№ 95, 105,167. Порушення порядку транспортування документів: томи №10,96,149,166. Рішення судів, що прийняті за скаргами на порушення виборчого законодавства: томи №№ 598,600,601,602,603,604,553,552,551,550,608,607,606,

Що стосується закордонних виборчих дільниць закордонного виборчого округу, то не готовими до початку повторного голосування 26.12.2004 року залишились, такі дільниці:

Виборча дільниця № 12 - консульство України в місті Куритиба – 2 члени ДВК

Виборча дільниця № 21 - генеральне консульство України в Салоніках – 9 членів ДВК

Виборча дільниця № 22 - посольство України в Грузії – 10 членів ДВК

Виборча дільниця № 49 - посольство України в Державі Кувейт - 10 членів ДВК

Виборча дільниця № 12 - відділення посольства України у ФРН у місті Бонн – 10 членів ДВК

Виборча дільниця № 83 - посольство України в Королівстві Саудівська Аравія – 11 членів ДВК

Бездіяльність ЦВК, яка є територіальною виборчою комісією по відношенню до закордонних виборчих дільниць і несе відповідальність за порядок формування закордонних виборчих дільниць, на мою думку, призвела до наступних негативних наслідків:

1. склад комісії (менше 12 осіб) не відповідав встановленим до нього вимогам і був незаконним³.
2. кворуму від законного складу (не менше 12 осіб) в 2/3 необхідного для роботи комісії до дня голосування та в день голосування до моменту підрахунку голосів не було. Не буде також кворуму в 1/2 для підрахунку голосів та інших необхідних процедур.
3. для прийняття законного рішення, яке приймається більшістю від складу комісії (не менше 12 осіб) також не вистачило голосів, а отже, за будь-яких умов голосування на таких виборчих дільницях було незаконним і по суті буде зірвано проведення повторного голосування 26.12.2004 року.
4. достовірні результати голосування, з урахуванням всього вищевказаного, встановити не можливо як по окремо взятій виборчій дільниці так і по всьому закордонному виборчому округу.

Усвідомлюючи цю проблему, Центральна виборча комісія не вчинила жодної дії по її виправленню, порушуючи свої обов'язки щодо забезпечення законного проведення виборчого процесу та припускаючись протизаконної бездіяльності.

Центральна виборча комісія своєю **бездіяльністю** порушила не тільки права кандидатів на пост Президента України на рівне представництво інтересів на виборчих дільницях, в тому числі і закордонних, ЦВК порушила основні принципи та засади виборчого процесу.

Таким чином, і під час підготовки та проведення повторного голосування 26.12.2004 року, також систематично порушувались виборчі права громадян, особливо самої незахищеної їх категорії: літніх та хворих осіб, та порушувались основні засади та принципи виборчого процесу.

Це, безумовно, є наслідком тих кризових явищ і порушень виборчого процесу, які передували цьому повторному голосуванню і розпочались ще

³ Відповідно до Постанови ЦВК № 492 від 08.09.2004 року „Про Методичні рекомендації з питань утворення дільничних виборчих комісій з виборів Президента України 31 жовтня 2004 року та внесення змін до їх складу” чітко визначений як мінімальний кількісний склад в окремо взятій закордонній виборчій дільниці так і порядок її формування.

„1.2. Дільнична виборча комісія утворюється у складі не менше дванадцяти осіб. На виборчих дільницях, де кількість виборців не перевищує п'ятдесяти осіб, дільнична виборча комісія може утворюватися у складі голови, секретаря та двох і чотирьох членів комісії.

1.3. Кожний кандидат на пост Президента України має право на пропорційну частку посад голови, заступника голови та секретаря дільничної виборчої комісії. Частки таких посад для кожного кандидата на пост Президента України в межах територіального виборчого округу визначаються відповідно до кількості осіб, поданих ним та включених до складу дільничних виборчих комісій, у відношенні до загальної кількості осіб, включених до складу дільничних виборчих комісій.

1.4. Голова, заступник голови та секретар дільничної виборчої комісії не можуть бути представниками одного кандидата на пост Президента України. Секретар дільничної виборчої комісії повинен володіти державною мовою.

6.8. У разі якщо в результаті дострокового припинення повноважень члена дільничної виборчої комісії кількість членів дільничної виборчої комісії стала меншою за дванадцять осіб, кандидат на пост Президента України, представником якого був голова, заступник голови, секретар, член дільничної виборчої комісії, повноваження якого достроково припинені, має право подати іншу кандидатуру до складу цієї дільничної виборчої комісії. У разі відсутності зазначеного подання від кандидата на пост Президента України територіальна виборча комісія не пізніше ніж на сьомий день з дня дострокового припинення повноважень члена дільничної виборчої комісії, але не пізніше як за один день до дня виборів, включає до складу дільничної виборчої комісії іншу особу за поданням голови територіальної виборчої комісії.”

під час складання списків виборців в серпні 2004 року, тривали протягом всього виборчого процесу і свого апогею досягли 21.11.2004 року, спричинивши прийняття ВРУ Постанови „Про політичну кризу у державі, що виникла у зв'язку з виборами Президента України”, відставки складу Центральної виборчої комісії, обрання нового складу ЦВК, прийняття під час пакетного голосування Закону України „Про особливості застосування Закону України „Про вибори Президента України”, незадоволенням народу яке вилилось в численні демонстрації та мітинги, протести, намагання зірвати роботу державних установ, подання народних депутатів до Конституційного Суду України та Рішення Конституційного Суду України № 22-рп/2004 від 24 грудня 2004 року тощо.

Причиною таких вкрай негативних наслідків є нелегітимність всього виборчого процесу, а не окремих його етапів та дій його суб'єктів.

Наприклад, несвоєчасне повідомлення ЦВК ТВК про рішення Конституційного Суду, спричинене неконституційністю окремих норм окремого закону, прийняття якого було спричинене кризовими явищами що виникли в державі внаслідок незаконності проведення виборчого процесу, спричинило порушення прав громадян на здійснення волевиявлення, а отже спричинило неможливість проголосувати громадян України, можливість пересування яких обмежена.

На сьогодні за даними Міністерства праці та соціальної політики в Україні офіційно зареєстровано понад 2,7 млн. інвалідів.

Серед них інвалідів першої групи - близько 320 тисяч. В нашій державі інвалідів 2 групи - 1 млн. 229 312 громадян, з них проблеми з пересуванням мають 405 609 громадян. Крім того, в Україні зареєстровано 900 131 інвалідів 3 групи.

В Україні на обліку в медичних відділах казенних (державних) експериментальних протезно-ортопедичних підприємствах знаходиться майже 611 тисяч громадян. Це особи, пересування яких більш ніж ускладнено.

В Україні зараз обліковується майже 594 тисячі пенсіонерів та одиноких непрацездатних осіб. З них обслуговуються у центрах соціального обслуговування 452 432 громадян. У психоневрологічних будинках – інтернатах загального типу перебуває біля 52,5 тисяч осіб. За даними всеукраїнського Перепису населення, в Україні населення старше 70 років складає 4,8 млн. громадян – це 13,3% від загальної кількості громадян. Це означає, що внаслідок похилого віку і пов'язаних з ним розладів здоров'я, більша кількість цих громадян не зможуть дістатись до виборчих дільниць взимку та проголосувати. ЦВК не забезпечила їх виборчі права. Також 100 тисяч українців щоденно лікуються в домашніх умовах. Ніхто не забезпечив виборчі права цих громадян.

За даними Центральної виборчої комісії, загальна кількість виборців які проголосували за межами приміщення для голосування 26.12.2004 року становить 531 964 особи.

Кількість виборців як проголосували за відкріпними посвідченнями 26.12.2004 року становить за даними Центральної виборчої комісії 13 506 осіб. (газета „Голос України” від 29 грудня 2004 року № 248 (3498) сторінка 5).

Те, що хворі та особи похилого віку не змогли проголосувати на дому та змушені були добиратись на виборчі дільниці, призвело до наступних наслідків:

Територіальний виборчий округ № 49 (Донецька область): В Добропільському районі Донецької області на виборчій дільниці № 57 помер громадянин Ситнік Андрій Петрович, 1929 року народження.

Територіальний виборчий округ № 49 (Донецька область). В Добропільському районі Донецької області на виборчій дільниці № 51 після голосування на дільниці померла Пліш Ярослава Іларіонівна, 1939 року народження.

Територіальний виборчий округ № 47 (Донецька область). В місті Дебальцеве на 47 виборчому окрузі померла від серцево-судинної недостатності Щербатих Ася Сократівна, 1964 року народження. Ця жінка страждала на глибоку аритмію, їй не можна було пересуватись. Проголосувати вона не встигла.

Територіальний виборчий округ № 41 (Донецька область). На виборчій дільниці № 55 цього округу помер Столяров Володимир Григорович 1940 року народження. Він, як і інші тисячі осіб похилого віку не встиг подати заяву про голосування на дому, тому сам прийшов на виборчу дільницю щоб проголосувати. Його здоров'я на витримало такого навантаження.

Територіальний виборчий округ № 115 (Луганська область). Під час голосування на виборчій дільниці № 20 цього територіального виборчого округу помер громадянин Чернишов Анатолій Іванович 1934 року народження. За своїм віком та станом здоров'я він не міг пересуватись самостійно. Відповідні документи про стан свого здоров'я він також отримати не міг, тому, за його проханням він був доставлений на дільницю приватним автотранспортом, проте, його організм не витримав такого навантаження.

Територіальний виборчий округ № 152 (Полтавська область). В Козельщинському районі Полтавської області одразу після голосування на виборчій дільниці помер громадянин Комендатенко Володимир Антонович. Він не зміг проголосувати на дому. Його організм не витримав навантаження.

Територіальний виборчий округ № 153 (Полтавська область). В Машивському районі Полтавської області померла на виборчій дільниці Бабенко Галина Олексіївна 1936 року народження. Вона завжди голосувала і розуміючи що 26.12.2004 року проголосувати вдома не зможе прийшла на дільницю. До цього вона перенесла два інфаркти.

Територіальний виборчий округ № 171 (Харківська область). В приміщенні школи № 51 на підході до виборчої дільниці № 34 цього округу померла Шкаріна Марія Йосифівна 1923 року народження. Проголосувати вона не встигла.

Територіальний виборчий округ № 44 (Донецька область). Кіровському районі в міській лікарні № 25 в кардіологічному відділенні відбулось наступне: після того, як голова дільничної виборчої комісії відмовився доставити урну для голосування на 3 поверх в палату до хворого, сам хворий – Данильченко Володимир Іванович, 1943 року народження спустився на перший поверх, проголосував. Піднявся на 3 поверх та помер.

Територіальний виборчий округ № 44 (Донецька область). На дільничній виборчій комісії № 59 цього округу розпорядженням голови комісії було заборонено голосування на дому. Жоден виборець не зміг проголосувати.

Територіальний виборчий округ № 113 (Луганська область). Члени дільничної виборчої комісії № 28 як і більшість членів дільничних виборчих комісій України, 25.12.2004 року, дізнавшись про рішення Конституційного Суду від своєї територіальної виборчої комісії лише о 20-00 не встигли ні прийняти заяви від виборців ні оформити витяги зі списків для голосування за межами виборчої дільниці. Внаслідок цього, голосування за межами ДВК не проводилось. Виборці доставляли один одного на приватному автотранспорті та несли на руках.

Виборці України склали десятки тисяч скарг та надіслали тисячі телеграм, заяв, листів стверджуючи про своє порушене право, в тому числі до Уповноваженого ВРУ з прав людини, Верховного Суду України, Центральної виборчої комісії, Верховної Ради України, Президента України тощо.